Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2025/2198

2025 10 31

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2025/2198

2025 m. spalio 30 d.

dėl greitojo geležinkelio jungties Lisabona–Madridas įgyvendinimo Europos transporto koridoriuje „Atlanto vandenynas“ pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1679

(pranešta dokumentu Nr. C(2025) 7130)

(Tekstas autentiškas tik ispanų ir portugalų kalbomis)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1679 dėl transeuropinio transporto tinklo plėtros Sąjungos gairių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1153 ir (ES) Nr. 913/2010 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1315/2013 ([1]), ypač į jo 55 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) transporto sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, visų pirma sudarant kuo daugiau sąlygų tolimajam keleiviniam transportui naudoti efektyviai energiją vartojančias transporto priemones, yra vienas iš pagrindinių Sąjungos politikos tikslų. Komisija savo Darnaus ir išmanaus judumo strategijoje ([2]) nustatė konkretų tikslą – iki 2030 m. greitųjų geležinkelių eismo mastą išauginti dvigubai;

(2) pagrindinio tinklo greitųjų geležinkelių jungtį Lisabona–Madridas būtina įgyvendinti iki 2030 m. pabaigos, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2024/1679 6 straipsnio 1 dalyje ir I priede;

(3) kai greitųjų geležinkelių jungtis Lisabona–Madridas bus įgyvendinta, geležinkelių įmonės turėtų turėti galimybę pasiūlyti tiesiogines apytiksliai trijų valandų trukmės keliones iš vienos sostinės į kitą. Ketinant greitųjų geležinkelių jungtį Lisabona–Madridas visiškai integruoti į platesnį Ispanijos ir Prancūzijos greitųjų geležinkelių tinklą, viena iš esminių pažangos sąlygų yra laikytis Europos standartinio nominalaus 1 435 mm pločio vėžės. Ji padės didinti tolimojo keleivinio transporto konkurencingumą. Portugaliją ir Ispaniją, o paskui ir Prancūziją, sujungsianti greitųjų geležinkelių jungtis Lisabona–Madridas yra aiškiai svarbi tarpvalstybiniu ir Sąjungos atžvilgiais;

(4) greitųjų geležinkelių jungties Lisabona–Madridas projektas yra Europos transporto koridoriaus „Atlanto vandenynas“ dalis. 5-ajame transporto koridoriaus „Atlanto vandenynas“ darbų plane (2022 m. liepos mėn.) pabrėžiama, kaip svarbu kuo sparčiau įgyvendinti šią tarpvalstybinę greitųjų geležinkelių jungtį, kad atsirastų praktiška alternatyva maždaug keturiasdešimčiai kasdienių skrydžių abiem kryptimis tarp Lisabonos ir Madrido;

(5) greitųjų geležinkelių jungtis Lisabona–Madridas yra sudėtingas tarpvalstybinis projektas, kuriame dalyvauja Portugalija ir Ispanija ir kurio įgyvendinimui reikia pastatyti naujus infrastruktūros ruožus. Visi infrastruktūros komponentai yra jungčiai būtini siekiant užtikrinti priimtinos trukmės, apytiksliai trijų valandų, tiesioginius greitųjų traukinių reisus. Be kita ko, tai trečias tiltas per Težo upę Lisabonoje, taip pat greitųjų geležinkelių ruožai Lisabona–Evora, Evora–Kaja, Kaja–Badachosas, Badachosas–Talajuela ir Talajuela–Madridas;

(6) tam reikia gerai suderinti Ispanijos ir Portugalijos veiksmus. Kad projektas būtų įgyvendinamas suderintai ir laiku, būtina priimti nuostatas, kuriose būtų aprašyti būtini veiksmai ir jų įgyvendinimo tvarkaraštis;

(7) be to, svarbu aiškiai apibrėžti veiksmus, kuriuos reikia atlikti, kad būtų įgyvendinta greitųjų geležinkelių jungtis Lisabona–Madridas, ir jų atlikimo tvarkaraštį, kad būtų suplanuotos ir visapusiškai optimizuotos galimybės gauti Sąjungos, nacionalines ir regionines lėšas, taip pat privačiojo sektoriaus finansavimą. Sąjungos bendras finansavimas gali turėti esminį sverto poveikį nacionaliniams ir regioniniams veiksmų įgyvendinimo sprendimams;

([1]) OL L, 2024/1679, 2024 6 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1679/oj.
([2]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Darnaus ir išmanaus judumo strategija. Europos transporto kelias į ateitį“, COM(2020) 789 *final*.

(8) Portugalija ir Ispanija jau ėmėsi svarbių veiksmų, kuriais prisidėjo prie greitųjų geležinkelių jungties Lisabona–Madridas įgyvendinimo, – be kita ko, atliko tyrimus ir infrastruktūros darbus. Daugumą jų bendrai finansavo Sąjunga pagal įvairias programas (Sanglaudos fondas, Europos regioninės plėtros fondas, Europos infrastruktūros tinklų priemonė, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė). Šiuo metu vykdoma veikla pagal kelis Europos infrastruktūros tinklų priemonės dotacijų susitarimus (2014-ES-TM-0518-W, 2014-PT-TM-0627-M, 2015-ES-TM-0181-S, 2015-ES-TM-0173-S, 2016-PT-TMC-0059-M, 2016-ES-TM-0271-S, 2019-ES-TM-0252-S, 2020-PT-TMC-0047-S, 101079551–21-PT-TG);

(9) pagal Reglamento (ES) 2024/1679 6 straipsnio 1 dalį, nedarant poveikio to reglamento 8 straipsnio 5 daliai, valstybės narės turi imtis tinkamų priemonių, kad pagrindinį tinklą sukurtų ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d. Be to, 8 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad bendro intereso projektų įgyvendinimas priklauso nuo jų brandos, atitikties Sąjungos ir nacionalinėms teisinėms procedūroms ir turimų finansinių išteklių, nedarant poveikio valstybės narės ar Sąjungos finansiniam įsipareigojimui;

(10) kaip rodo ruožuose Evora–Merida ir Merida–Plasensija padaryta didelė pažanga, Ispanija ir Portugalija visapusiškai pasistengė prisiderinti prie pagrindinio tinklo sukūrimo termino – 2030 m. Ispanija taip pat įsipareigojo dėti visas pastangas, kad iki 2030 m. pastatytų naują greitųjų geležinkelių linijos ruožą Talajuela–Madridas. Vis dėlto greitųjų geležinkelių jungtis Lisabona–Madridas nebus užbaigta iki 2030 m. pabaigos, nes Portugalija susidūrė su techninėmis ir finansinėmis kliūtimis. Jungtis bus visiškai įgyvendinta iki 2034 m. pabaigos;

(11) atsižvelgiant į tai, kad naująjį greitųjų geležinkelių linijos ruožą Evora–Elvasas planuojama pradėti naudoti 2026 m. viduryje, taip pat į tikslą visą greitųjų geležinkelių jungtį įgyvendinti iki 2034 m. pabaigos, būtina pasirūpinti, kad pereinamuoju etapu, ne veliau kaip iki 2030 m., Lisabona ir Madridas būtų sujungti priimtinos trukmės, apytiksliai penkių valandų, greitųjų traukinių reisais;

(12) 2027 m. pabaigoje bus gauti tyrimų rezultatai, kurių reikia, kad būtų pastatyti geležinkelio ruožai, būtini siekiant iki 2034 m. užtikrinti trijų valandų kelionės trukmę, todėl šių ruožų statybos tvarkaraštis ir susiję etapai, įskaitant Europos geležinkelių eismo valdymo sistemos (ERTMS) įrengimą ir leidimą ją naudoti kiekviename iš tų ruožų, turi būti suderinti vėliau;

(13) projektas yra tarpvalstybinis, todėl reikia sukurti specialias valdymo struktūras. 2001 m. sausio 26 d. buvo sukurta Europos ekonominių interesų grupė „Alta Velocidad(e) España Portugal“ (AVEP EEIG). Grupės veiklos uždavinys – atlikti visas su geležinkelių jungtimis Ispanija–Portugalija susijusias užduotis, kurias jai skiria Ispanijos arba Portugalijos Vyriausybės arba infrastruktūros valdymo įmonės, atitinkamai „Administrador de Infraestructuras Ferroviarias“ (ADIF) ir „Infraestruturas de Portugal, S.A.“ (IP);

(14) kad būtų galima stebėti įgyvendinimo pažangą, kiekviena atitinkama valstybė narė turėtų Komisijai reguliariai teikti ataskaitas klausimais, susijusiais su geležinkelių ruožais jų atitinkamose teritorijose, be kita ko, su nacionalinio biudžeto planuose priimtais finansiniais įsipareigojimais, ir jai pranešti apie reikšmingą vėlavimą;

(15) 2018 m. balandžio 24 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas C(2018) 2356 dėl tarpvalstybinės geležinkelio jungties „Evora–Merida“ Europos transporto koridoriuje „Atlanto vandenynas“ yra susijęs su geležinkelių linijos ruožu, kuriam taikomas šis sprendimas. Todėl aną sprendimą reikia panaikinti. Veiksmai, neužbaigti taikant tą ankstesnįjį sprendimą, yra įtraukti į šį sprendimą;

(16) šiuo sprendimu nustatytu įgyvendinimo tvarkaraščiu neturėtų būti daromas poveikis tarptautinėje ir Sąjungos teisėje nustatytų reikalavimų, įskaitant nuostatas dėl aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos, vykdymui. Šiuo tvarkaraščiu turėtų būti sudarytos sąlygos visoms šalims planuoti ir optimizuoti finansavimo galimybes nedarant poveikio valstybės narės ar Sąjungos finansiniams įsipareigojimams; Tvarkaraštis jokiomis aplinkybėmis neturėtų pakenkti aukštiems Sąjungos aplinkos apsaugos ir visuomenės dalyvavimo standartams;

(17) Portugalija ir Ispanija patvirtino šiame sprendime numatytas priemones;

(18) šiame sprendime numatytos priemonės atitinka Reglamento (ES) 2024/1679 61 straipsnyje nurodyto komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Dalykas

Šiame sprendime nustatomi greitųjų geležinkelių jungties Lisabona–Madridas projekto įgyvendinimo prioritetai, veiksmai, jų tvarkaraštis ir susijusios valdymo nuostatos.

2 straipsnis

Veiksmai ir tvarkaraštis

1. Portugalija ir Ispanija užtikrina toliau išvardytų veiksmų įgyvendinimą, kad ne vėliau kaip iki 2030 m. galėtų būti vykdomi tiesioginiai greitųjų traukinių reisai tarp Lisabonos ir Madrido, kuriais kelionės trukmė būtų apytiksliai penkios valandos, t. y. apytiksliai trys valandos nuo Madrido iki sienos ir dvi valandos nuo sienos iki Lisabonos:

a) paprastųjų geležinkelių linijos ruožo Poseiraunas–Bombelis antrojo bėgių kelio statybos darbai prasideda pirmąjį 2026 m. pusmetį, o šis ruožas pradedamas naudoti iki 2029 m. pabaigos;

b) naujosios greitųjų geležinkelių linijos ruožo Evora–Kaja statybos darbai užbaigiami iki 2025 m. pabaigos, o šis ruožas pradedamas naudoti iki 2026 m. vidurio;

c) greitųjų geležinkelių linijos ruožas Plasensija–Talajuela pradedamas naudoti iki 2028 m. pabaigos;

d) Europos geležinkelių eismo valdymo sistema (ERTMS) ruože Evora–Elvasas įrengiama iki 2027 m. pabaigos;

e) ERTMS ruože Badachosas–Plasensija įrengiama iki 2026 m. vidurio, o ruože Plasensija–Talajuela iki 2028 m. pabaigos;

f) ERTMS esamoje ruožo Elvasas– Badachosas infrastruktūroje suderintai įrengiama iki 2028 m. pabaigos;

g) palaipsniui statomas ir pradedamas naudoti greitųjų geležinkelių ruožas Talajuela–Madridas, derinamas su vis didesniu paprastųjų geležinkelių linijos ruožo Talajuela–Humanes elektrifikavimu, kaip būtina įgalinančiąja priemone, užtikrina, kad iki 2030 m. kelionės iš Madrido iki sienos (be tarpinių sustojimų) trukmė būtų mažesnė kaip trys valandos.

2. Portugalija ir Ispanija užtikrina toliau išvardytų veiksmų įgyvendinimą laiku, kad ne vėliau kaip iki 2034 m. galėtų pradėti kursuoti tiesioginiai greitieji traukiniai reisais tarp Lisabonos ir Madrido, kuriais kelionės trukmė būtų apytiksliai trys valandos, t. y. apytiksliai dvi valandos nuo Madrido iki sienos ir apytiksliai valanda nuo sienos iki Lisabonos:

a) antrąjį 2024 m. ketvirtį pradėti naujosios greitųjų geležinkelių linijos ruožo Lisabona–Evora, įskaitant naują tiltą per Težo upę Lisabonoje, tyrimai baigiami iki 2027 m. pabaigos;

b) toliau išvardytų ruožų statyba, ERMTS įrengimas juose ir leidimų naudoti ERMTS kiekviename iš jų išdavimas prasideda tada, kada, remiantis a punkte nurodytų tyrimų rezultatais, galima užtikrinti, kad tie ruožai bus pastatyti ir pradėti naudoti iki 2034 m.:

   i) naujosios greitųjų geležinkelių linijos ruožas Lisabona–Evora, įskaitant trečią tiltą per Težo upę Lisabonoje,

   ii) du keliai greitųjų geležinkelių linijos ruože Evora–Kaja, jei bus patvirtintas dviejų kelių reikalingumas;

c) greitųjų geležinkelių linijos ruožo Kaja–Badachosas tyrimus užsako AVEP EEIG. Jie pradedami antrąjį 2025 m. pusmetį ir užbaigiami iki 2027 m. pabaigos;

d) remdamosi c punkte nurodytų tyrimų rezultatais, Ispanija ir Portugalija iki 2027 m. pabaigos priima sprendimą dėl:

i) galimybės pastatyti greitųjų geležinkelių ruožą Kaja–Badachosas ir, jei reikia, dėl ruožo statybos tvarkaraščio numatant, kad ruožas bus pradėtas naudoti iki 2034 m.,

ii) ir dėl galimybės pastatyti tarptautinę geležinkelio stotį.

3. Apskritai ketindamos greitųjų geležinkelių jungtį Lisabona–Madridas, kuria traukiniai važiuos Europos standartinio nominalaus 1 435 mm pločio vėže, visiškai integruoti į platesnius Ispanijos ir Prancūzijos greitųjų geležinkelių tinklus, Portugalija ir Ispanija imasi šių veiksmų:

a) kiekviena iš jų pagal Reglamento (ES) 2024/1679 17 straipsnį iki 2027 m pabaigos parengia suderintą 1 435 mm Europos standartinio nominalaus pločio vėžės bėgių kelio įrengimo greitųjų geležinkelių linijoje Lisabona–Madridas planą;

b) laikydamosi Reglamento (ES) 2024/1679, pagal a punkte nurodytą planą suderintai ima naudoti naujo vėžės pločio bėgių kelią linijoje Lisabona–Madridas.

4. Visi 1, 2 ir 3 punktuose išvardyti veiksmai turi būti numatyti nacionaliniuose Ispanijos ir Portugalijos investicijų planuose.

3 straipsnis

Valdymas

1. 2 straipsnyje išvardytų veiksmų įgyvendinimą Portugalijos ir Ispanijos atstovai, Europos transporto koridoriaus „Atlanto vandenynas“ Europos koordinatoriaus kvietimu, aptaria bent kartą per metus specialioje darbo grupėje, įsteigtoje pagal Reglamento (ES) 2024/1679 53 straipsnio 4 dalį.

2. 1 dalyje nurodytoje darbo grupėje Portugalija ir Ispanija dalijasi savo planais, susijusiais su 2 straipsnyje nurodytų įvairių geležinkelio linijos ruožų statybos etapais, įskaitant ERTMS įrengimą, ir tų ruožų naudojimo pradžia, ir drauge nagrinėja, kaip nuo tų planų priklauso geležinkelio transporto paslaugų teikimas naudojantis ta infrastruktūra.

3. Europos transporto koridoriaus „Atlanto vandenynas“ Europos koordinatorius gali šaukti posėdžius su aukščiausiais abiejų šalių Vyriausybių atstovais, jei atsiranda rizikos veiksnių, galinčių trukdyti laiku užbaigti bet kurį iš 2 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse išvardytų veiksmų.

4 straipsnis

Ataskaitų teikimas

Portugalija ir Ispanija Komisijai ir Europos transporto koridoriaus „Atlanto vandenynas“ Europos koordinatoriui bent kartą per metus ir prieš 3 straipsnio 1 dalyje nurodytus posėdžius kiekviena pateikia savo atitinkamų veiksmų ataskaitą.

Šiose ataskaitose rašoma apie 2 straipsnyje nurodytų veiksmų įgyvendinimo pažangą, be kita ko, apie nacionalinio biudžeto planuose priimtus finansinius įsipareigojimus, ir pranešama apie visus didelio vėlavimo atvejus, o kartu paaiškinamos jų priežastys ir nurodoma, kokių taisomųjų priemonių imtasi. Tuo tikslu valstybės narės prireikus gali panaudoti reguliarių padėties ataskaitų, kurios turi būti teikiamos pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonės dotacijos susitarimus, turinį.

5 straipsnis

Panaikinimas

Įgyvendinimo sprendimas C(2018) 2356 panaikinamas.

6 straipsnis

Adresatai

Šis sprendimas skirtas Portugalijos Respublikai ir Ispanijos Karalystei.

Priimta Briuselyje 2025 m. spalio 30 d.

Komisijos vardu
Apostolos TZITZIKOSTAS
Komisijos narys